

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csikszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
Telefon hívószám 20.

FELELŐS SZERKESZTŐ
Dr. ELTHES GYULA

Megjelenik minden szerdán.
Előfizetési ár: Egész évre 12 kor, (Külföldre 16 K.)
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak
Késiratok nem adatkak vissza.

A háboru.

A június elején óriási erővel megkezdett orosz offenzíva a cár birodalmában és az entente többi hatalmainál máris nagy csalódást okozott. Az első napok tagadhatatlan sikerei nem ejtették tévedésbe a szövetségeseket. Az oroszok siettek ugyan világgá kürtölni rengeteg áldozattal kivívott győzelmeiket; fantasztikus számokban referáltak foglyokról és hadizsákmányról, de az tulsások iránt régóta bizalmatlan entente és semleges népek nem az ellenőrizhetetlen számbeli adatok, hanem a topográfiai helyzet alapján ítélték meg az eredmények jelentőségét.

Még Volhyniában is, ahol aránylag nagyobb területet veszítettünk, mint a front többi részein, az oroszok előretéréseit megállítottuk. Centrumunk kezdetétől fogva jól tartotta magát és az első napok izgalmas eseményei után már csak Csernovic feladása jelezte az oroszok újabb sikerét. De a bukovinai térfoglalás sem az az esemény, mely az entente felszigazott várakozását kielégíthetné. Politikai okokból sajnálnunk kell a máris sokat szenvedett Csernovic időleges elvesztését, már csak azért is, mert a romániai orosz barátok ezt a katonai szempontból teljesen alárendelt jelentőségű eseményt is szeretnék kihasználni ellenünk, de a két éves háboru eddigi tapasztalatait komolyabban mérlegelő entente már nem másodrendű eredményt, hanem a mi gorlicei áttörésünkhöz hasonló hadi akciót várt az oroszoktól.

A minden ellenállást elsöprő és a front felgöngyölítésén alapuló orkászzerű támadás azonban elmaradt, vagy legalább is megakadt a magyar osztrák és német seregek ellenállásán. Már több mint két hete, hogy feltartóztatuk a hőmpölygő áradatot és azóta nap-nap után véres csaták folynak a döntő győzelemért. Nemcsak az északi harctér tekintetéből, hanem a háboru mai előrehaladott állapotában az általános hadi szituáció okából is meg kell törnünk a Lember felé tartó oroszok erejét, és ha lehetséges vissza kell vetnünk őket az offenzíva előtt birt állásaikba. De nem éppen feltétlenül szükséges ennek a ránk háramló feladatnak a teljes megoldása. A részleges siker is közelebb hoz bennünket a oáihoz. Ellenben az oroszok nem érhetik be relativ eredménnyel. Nekik nem elég, ha nyomásunk és támadásaink ellenére megtartják eddigi terület nyereségüket. Ha nem tudnak továbbra is még előrejutni, s ha képtelenek legalább Lemberget és Galícia nagyobb részét elfoglalni, százérek vérén szerzett hódításaik elvesztik katonai jelentőségüket. Ettől az eshetőségtől félnek Oroszország szövetsé-

gesei és ettől tartanak a józanabb ítéletű oroszok is. Sőt már hallatszanak olyan hangok is, melyekből kiérezhető a katasztrófától való félelem.

Az oroszok részleges sikere nem ingatta meg hadaink önbizalmát és nem csorbitotta vitézeink ellenálló képességét, az orosz hadsereg ellenben ma már nem az, a mi volt június elején s a minnek bizonyult a támadás első napjaiban.

Az örületes támadásban a harcosok színe-jáva elvérzett, a beépített és jól belőtt ágyukat ki kellett mozdítani helyükből, a közvetlen erős kézzel irányított csapatrészek pedig széjjelszórtak a mozgó harcokban.

Az az érzésünk, hogy az oroszok eddig is mar csak újabb s újabb tartalékok feláldozásával tarthatták meg kivívott sikereiket, de mivel nemcsak ők rendelkeznek tartalékokkal, hanem mi is, sőt ellenintézkedéseink egyre nagyobb arányokat öltenek, másfelől pedig a Hindenburg frontján is megélenkült a harci tevékenység: nem egészen alaptalan az entente sajtónak abbejj aggodalma, hogy éppen az oroszoknak harctéri körzetünkbe való ékszerű benyomulása okozhatja az oroszok katasztrófáját.

A legújabb harctéri hírek remélhetőn a pesszimistákat is meg fogják nyugtatni. Linsingen Volhyniában támadásba ment át, az elvesztett terület jelentékeny részét visszahódította és 11,000 oroszot elfogott, 2 ágyut és 50 gépfegyvert zsákmányolt.

Az olasz harctér kisebb méretű harcokat jeleznek. A döntő küzdelem előkészületeit mi még nem fejeztük be, Cadorna pedig azzal indokolja tétlenségét, hogy az orosz offenzíva nem bizonyult elég hatásosnak. Az osztrák-magyar hadsereg most is ott ül a nyakán és a nagy hűhóval hirdített tehermentesítés — szerinte — egyáltalán nem tapasztalható. Valószínű, hogy Cadorna mindenekelőtt érintkezésbe akar lépni az új kormányval és csak a Bissolati val való megállapodás után fog dönteni a további akciók dolgában.

A nyugati harctéren sem érvényesül még az orosz offenzíva hatása, jóllehet célzatos jelentéseiben Bruszsilov tábornok eldicsekszik azzal, hogy foglyul ejtett oly német csapatokat is, amelyek eddigelé a nyugati fronton harcoltak.

Mindenesetre különös, hogy a Verdunt ostromló hadsereg állítólagos meggyengítése dacára is a németek Vauxtól nyugatra ismét tért nyertek, rohammal elfoglalták bajor csapatok Thiamont páncélerődöt és 3000 franciát foglyul ejtettek.

A Balkánon és Ázsiában, ahol a jelek után ítélve nagy események érlelődnek, ránk és szövetségeseinkre nézve a helyzet teljesen kielégítő.

A csiksomlyói bucsu.

A Székelyföld legnagyobb s talán egyetlen nevezetes bucsujáró helye Csiksomlyó. A Szent Szűznek a somlyói zárda-templomban levő, csodákkal ékeskedő szobra ezreket vonz ide minden esztendőben.

Hogy a bucsusok tömeges zarándoklását megérthessük, vissza kell gondolnunk Zápolya Janos Zsigmond szereplésére. Ismeretes, hogy ő (1566-ban) elhatározta, hogy a székelyeket ősi vallásuktól megfosztja és az unitárius vallásra téríti. Seregei diadalmason vonultak végig Udvarhelymegyén és már Csik-felé közeledtek. A hazájukhoz és hittiköz hűségesen ragaszkodó csiki, gyergyói és kászoni székelyeket mélyszéges fájdalom fogta el e hír hallatára. De azért nem csüggedtek el; igazságuk tudata megacélozta erejüket. Gyergyóalfalunak István nevű papja híveit és a többi gyergyói atyafiakat kitartásra és ellenállásra buzdította. Elhatározták a gyergyóiak s a többi csikiak is, hogy Somlyóra jönnek, hogy a somlyói segítő Máriánál erőt nyerjenek a küzdelemre. Tudták, hogy a keresztények segítsége, ki a kigyófejet összetörte, őket is meg fogja segíteni. S tényleg 1567. pünkösöd táján nagyszámúban jelentek meg a székelyek a somlyói Ferenc-rendi szerzetesek templomában, hol a csodas szobor volt.

Buzzgó könyörgések között kérték az Isten anyjának segítségét, miközben a franciskánus atyák jeles szónoklataikkal lelkesítették a küzdelemre. Megesküdtek, hogy inkább vértanul halált halnak, de nem engedik Zsigmond hadait Csik területére.

Az öregeket és gyermekeket Somlyón hagyták, a többiek férfiak és nők egyaránt felfegyverkeztek s a Csik és Udvarhely közti Nagyerdőnek Csiki Láz nevű helyén várták be az ellenséget és azt csufosan megszalasztották. Diadallal, örvendezve tértek vissza Somlyóra, hogy hálát adjanak Istennek és az ő Anyjának a kivívott győzelemért.

Ezen időtől kezdve pünkösöd szombatján, mint győzelmük évfordulóján, nemcsak Csikből, hanem Erdély minden részéből ezrek és ezrek zarándokolnak Somlyóra a segítő Máriához.

A legújabb időkig szombaton délután és vasárnap délelőtt labarum alatt ünnepélyes körmenet volt a Kissomlyó körül. Ezen a bucsusok ugyszólva mind résztvettek. Impozáns látvány volt, midőn 14—15 ezer ember ott hőmpölygött a szépfekvésű hegyoldalon s messze vidékekre visszhangzott az ajkukról égbe szálló Mária-ének. Az egyes községeknek az elsőség miatt való surlódása, némelykor komoly összetűzése következtében néhány év előtt elmaradtak az ünnepélyes együttes kikerülések s ma sincsenek meg. Azóta minden „Keresztalja” külön-külön végzi a körmenetet tetszésszerű időben.

Még egy örvendetes dolgot kell feljegyeznünk a bucsu befolyására nézve. Ugyanis régebben cirkuszok s más látványos, sokszor szeméremértő mulatságok zavarták az ájtatos hívek buzgóságát. Újabb időben az illetékes ténnyezőknek sikerült ezeket távol tartani. Ma már néhány korcsmától eltekintve, semmi sem ronja a bucsusok ájtatosságát.

Az idén is nagy számban jöttek el a hívek a somlyói Máriához. Nemcsak Csikből, hanem Udvarhelyről, Háromszékről, sőt még Maros-Tordáról is.

A világháboru azonban nagyon meglátszott minden tekintetben. Férfit nagyon keveset lehetett látni s az asszonyok száma is kevesebb volt. A lobogókat, melyeket ezelőtt erószimulá legények könnyű szerrel vittek előre most gyenge 14—16 éves fiúk izzadva hoz-

dorták körül. A régebbi tulságos nagy zaj és a korcsmázás most alig volt észlelhető. Még az énekek dallama is talán bánatosabb volt, de az imádság annál erősebben és buzgóbban szállt a Bőke Királynőjához, hogy eszközölje ki isteni fiától a mielőbbi diadalmas, boldogító békeséget.

† Pater Dizmacsek József Gergely.

Ma piros pünkösöd napján, itt a csaták zajában temetünk. A pap hangját, ki pap társát bucsuztatja és a katoná hangját, ki bajtársától bucsuzik, messzi tülharsogja az ágyu dörej és a gépfegyver kattogás.

A róm. kath. pap beszenteli a holttestet és elvégzi az egyházi szertartást, a református pap az erdélyrezi azon katonák nevében bucsuzik, kik bár csillagos tornyu templomban dicserik az urat, mégis sok lelki vigaszban részesültek az alhunytól, végül egy tiszt lép a sírhoz és a 24. honvéd gyalogezred tisztikara és legénysége nevében bucsuzik a hőstől, a katonától, ki amellet, hogy pap volt, a legvitézebb és legbátrabb katoná vala.

Ilyen pünkösödünk van itt a Tarnopol előtti dombos-völgyes vidéken az Urnak 1916. évben, mikor két nappal előbb hősi halált halt Pater Dizmacsek József Gergely tabori lelkészti temetjük. — Pater Dizmacsek Gergely — Ferenc-rendi szerzetes (barát) a háboru kitörésekor harctéri szolgálatra jelentkezett, mint táb. lelkész. 1915. év elején be is hívták és azóta a 24. honv. gy. ezrednél teljesített harctéri szolgálatot a szó legigazibb és legőszintébb értelmében. Ő tényleg a harctéren a lövészárkokban volt és ott tanította a honvédeket Isten tiszteletre és hazaszeretetre.

A honvédek között volt ő mindig, nemcsak a nyugalom és pihenés idején, hanem ott volt a legvéresebb, legizzóbb harcok közepette is és bátorította, kitartásra buzdította az esetleg csüggedőket.

Igy érte halála is roham közben. Az orosz állás ellen intézett roham alkalmával „Csak előre kedves honvédeim” jelszóval az ajkán ő is rohamra ment. A roham fényesen sikerült, de ő ezt már nem érthette meg, mert ellenséges gyalogsági golyótól fejen találva hősi halált halt. Hazáért... Királyért.

Kovácsnai Gábor dr. hadnagy.

LEGUJABB.

Tisza nyilatkozata a harctéri helyzetről.

Budapest, június 28.

(Hivatalos.) A képviselőház mai ülésén gróf Tisza István miniszterelnök a következő nyilatkozatot tette:

Azok az óriási harcok, amelyekről a Ház június 14-iki ülésén megemlékeztem, még nem nyertek befejezést. Ugy gondolom, helyénvaló, hogy azoknak az utolsó két hét alatti folyamataira is vessék egy visszapillantást és tájékoztassam a Házat a helyzetről. Azt hiszem leghelyesebb, ha akkori nyilatkozatomhoz fűzöm mai előadásomat.

Június 14-én konstatálhattam, hogy a mai hadseregünk eredeti arcvonala nagyobb részében, változatlanul, rendületlenül fennáll. Ezt a nyilatkozatot ismétlem ma is. (Helyeslés jobbfelől.) Azok a részek a mai arcvonalunknak, melyek hátrányosabbsága az orosz offenzíva első időszakában nem sikerült, ugyanazzal a változatlan szilárdsággal kezünkbe vannak ma is. Azon pontokra nézve, a melyeken sikerült az orosz offenzívának a mi haderőnköt visszanyomni, annak a reménynek adtam volt kifejezést, hogy a folyamatba tett elmarintézkedések hatása ami hamarabb észrevehető lesz, az a reánk nézve kedvezőtlen hadiesemény muló epizódoknak fog mutatkozni. Ez a remény a wolhyniai harctérré nézve teljes mértékben azonnal beigazolódtott. Azok az erőfeszítések, amelyeket úgy saját magunk, mint különösen német szövetségeseink a legközelebbi idő alatt a veszélyeztetett pontokra küldhetett, éreztették hatásukat és ma már lépésről-lépésre előrehaladó ellenoffenzívánkkal állunk szemben. Konstatálhatjuk, hogy az oroszok által elfoglalt ternek jelentékeny része újból ismét a mi kezünkben van.

Nem áthatott be fordulat olyan gyorsan a bukovinai harctéren. Itt küzdő hadseregünk még buzamosabb időn át tulnyomó ellenséges erővel állott szemben a e tulnyomó erő hatása alatt amint méltóztatnak tudni, folytatni kellett visszavonuló mozdulatait. E mozdulatok fajdalm Bukovina jelentékenyebb részének ellen-

séges kézre jutását eredményezték, de az ellenségnek fokozott nagy vesztesége mellett teljes rendben mentek végbe.

Hadseregünk ma is teljes összefüggésben, teljes harc-képességben erős állásokat elfoglalva helyt áll a mint méltóztatnak látni, az utolsó 3—4 nap alatt már nem az orosz offenzíva előhaladásáról, de az orosz támadásoknak nagy veszteségek melletti visszaveréséről számolhatunk be.

A helyzet tehát ma az, hogy a wolhyniai harctéren a mi ellenoffenzívánk lépésről-lépésre halad előre. A bukovinai és délkeletgalicizai harctéren az ellenség előnyomulását megállítottuk. Az erőviszonyok ezen a harctéren is a mi javunkra tolnódnak el és semmi ok nem fog fenn arra, hogy a mult felszólalásomban kifejezett reményességomból bármit is levonjak, álláspontomon bármit is változtassak és hogy ne a sikerbe vetett rendületlen bizalommal nézzünk a közel jövő eseményei elé. (Helyeslés)

A képviselőház étenk helyesléssel fogadta miniszterelnök nyilatkozatát, mely országoszeretettel általános megnyugvást és bizalmat kelt.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kinevezés.** A király Kovács Dezső hadnagyot főhadnaggyá nevezte ki és a tényleges allományba való átvételét elrendelte.

— **A fatermelők felmentésének meghosszabbítása.** A fatermelők, fűreszgyári alkalmazottak és erdőmunkások felmentését kiknek felmentése június 30-án jár le, a honvédelmi miniszter hivataltól október 1-ig meghosszabbította, ezeknek tehát nem kell bevonulniuk.

— **Népfelkelési bemutató szemlék.** Az 1866—1877 években született alkalmatlannak nyilvánított népfelkelőknek június 30-tól kezdődőleg 10 napon belül a csikszeredai honvédkiegészítő parancsnokságnál bemutató szemlének megjelenniük kell, hol katonai bizottság alkalmasságuk tekintetében dönteni fognak. Betűvadásuk később külön behívó-rendelettel fog megtörténni.

— **Bálványosfürdő.** A Székelyföld csodultig tele van a természet csodáival, szépségekkel és kincseivel, melyeket az éllelmének mondott székely nép nem tud keilően kihasználni. A Székelyföldön pl. több és hatásosabb es értékesebb ásványvíz és gyógyforrás van, mint az egész többi Európában. A legtöbb és legkülönbözőbb talán Bálványosfürdő területén van, a mondás ősi Bálványosvár és a csodás torjai Büdös-barlang alatt. Sósforrása feleslegessé teszi Karlsbadot, vasas vize vért termel, tümsős fürdője kibüvöl minden női bajt. A barlang gőzétől elpárolog a csúsz, cseregése varázsos szemvív, levegője pormentes, balzsamos és a majdnem 1000 méter magasság mellett is meglepően enyhe. Az élet teljesen fesztelen, kényelmes, patriarkális. Luxus itt elképzelhetetlen. A bérlió, Balás Vilmos, e roppant súlyos időben is kitartó áldozatkészséggel buzgokodik a telep fejlesztésén és szeplítésén. Zsufolt éléstára bőséges ellátást biztosít. Gyógyulni, üdülni, pihenni itt igazán lehet. S itt talán legkevesebbé éreztető a háboru idegbomlasztó izgalmas és inséges szükölködése. Ide jöjjenek a harctér és az élet sebesültjei és betegek, a csüggedt kedélyűek és tulesigázott idegzettűek. 1916. június 24. Dr. Herrmann Antal.

— **Visszaélések a selejtlovakkal.** Egy pár esetben megtörtént, hogy a katonai lókorházakból kizárólag gazdák között kiosztás alá került selejtlovakkal vevők nyereszkedve továbbadták, holott ezen lovak kiosztásánál a legszigorubbban minden egyes esetben kikötöttet, hogy a lo egy éven belül el nem adható. Hogy a mezőgazdaság országos érdekeinek kárára elkövetett hasonló visszaélések jövőben megakadályoztassanak, a földmivvelésügyi miniszter utasította a vármegye főispánját, hogy a tilalmat megszegők ellen a legszigorubb megtorló eljárást haladéktalanul indíttassa meg és jövőre visszaélőket a lókiosztásokból egyszersmindenkorra zárja ki.

— **Halálozás.** Csikszentgyörgyi Csödő Pál csikstaploczai földbirtokos folyó hó 23-án, 85 éves korában Csikstaploczán elhunyt. Halálát neje és hét gyermeke, valamint fivére, Csödő István ügyvéd, nővérei Györgypál Jánosné és öz. Beke Elekné gyászolják. Temetése folyó 25-én délután 4 órakor nagy részvét mellett ment végbe.

— **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter Madaras István csikszeredai járásbírósi telekügyi átalakító díjokat a marosludasi járásbíróshoz irnoknak nevezte ki.

— **Kinevezések és áthelyezések.** Márkos Albert, Gasparik Rezső brassói 24. honvédgyalogezredbeli hadnagyokat főhadnaggyokká való egyidejű kinevezésük mellett, továbbá Kólos Károly és Bokor András hadnagyokat a tényleges állományba helyezték át. — Borszéký Ákos népfelkelő címzetes őrmestert a brassói 24. népfelkelő parancsnokság nyilvántartásban főhadnaggy hadbíróvá neveztek ki a háboru tartamára.

— **Csikóárverés.** A földmivvelésügyi miniszter a galicizai hadtáplókorházból 36 drb csikót és 2 drb tenyészkanécát engedélyezett Csikvármegye gazdái részére. Gyalókay Sándor főispán ur a csikóknak nyilvános árverésen, a legmagasabb ár mellett leendő eladását elrendelte és az árverés butáridejét július 3-ára, délelőtt 8 órára, a csikszeredai városház előtti tere tüzte ki. Az árverési feltételek ugyanazok, mint a májusi csikóárverésen megállapítottak. Csikót azonban nem vásárolhatnak azok, kik lókereskedők, alkuszók, kik a nekik kiosztott selejtlovakkal eladták és akik a május 15-iki árverésen csikókat már vásároltak. Vevőnek ezuttal is igazolni kell, hogy csikvármegyei gazda és mennyi birtokkal rendelkezik. Az erről szóló bizonyítványokat a községi előljárásságok állítják ki. Az árverési bírdetmények már szétküldettek a községi előljárásságoknak, főszoigabíráknak és polgármestereknek, hol bárki által betekintheők. A csikók már megérkeztek Csikszeredára.

— **Kitüntetések.** A bronz vitézségi őrmest adományozták: Boldog József őrsvezető, címzetes őrmesternek, Kertész Zsigmond csendőr, címzetes őrmesternek a brassói VII. csendőrkerületben, Sztojka György őrsvezetőnek, Baiázs István, Fiesár Miklós, honvédeknek, Fekete István, Becze András, Tuzsón Ferenc, Dometer Ignác, Bozókai Bálint, Veress Sándor, Biró Albert, Labanc István népfelkelőknek a brassói 24. honvédgyalogezredben.

— **Hősi halál.** Déváról jelentik: Nagy részvét mellett helyezték tegnap örök nyugalomra csikstaploczai Lázár Kálmán fiatal földbirtokost, aki a cs. és kir. 12. huszárezred tartalékos hadnagya volt és az orosz harctéren elesett. Lázár Kálmánt a háboru híre Amerikában találta. Hamis utlevelet szerzett és leleményes módon leküzdve minden akadályt, hazajutott s azonnal szolgálatra jelentkezett. Az orosz betörés idején, 1914 november 21-én Ciróka-Otáfaluban hősi halált halt. Atyja most hazaszállítottatta hamvait és a családi sírboltban helyezte örök nyugalomra.

— **Az ujrászorozott 19—24 évesek kedvezménye.** A Magyar Távirati Iroda jelenti. Az 1897—1992. évfolyamokhoz tartozóknak, akik most újabb sorozás alá kerülnek és akiknek nincsen egyéves önkéntességi jogosultságuk, megengedhető az önkéntes belépés korlátolt számban, és meghatározott módokat mellett a lovassághoz, a tüzérséghez és az utászszázalósljakhoz: az illetők kötelezik magukat három évi tényleges és hét évi tartalékos szolgálatra, ugyszintén a haditengerészethez a az utobbiak négy évi tényleges öt évi tartalékos és három évi tengerésznépfelkelői szolgálatra kötelezik magukat. Ez önkéntes belépés csak azok előtt van nyitva, akiknek sem föltétlen, sem föltételes önkéntességre nincsen igényük, s a mostani sorozásokon fegyveres szolgálatra alkalmasnak minősítettnek. Akiknek évi tényleges szolgáltra kedvezményük van, azok csak úgy léphetnek be önként a fentebb felsorolt csapat-testekbe, ha kedvezményükről kifejezetten lemondanak. Az önkéntes belépés utolsó terminusa az 1897—1892. évfolyamok általános bévoulási határnapját megelőző nap. A felvételi kérelmeket közvetlenül az illető póttestekhez kell benyújtani.

— **A pénzügyminiszter adójavaslatai.** Budapesti tudósítónk jelenti: A pénzügyminiszter a képviselőház elé terjesztett adójavaslatával kapcsolatban indokolást is terjesztett a Ház elé, amelyben elmondja, hogy milyen eredményeket vár az új adótörvények végrehajtásától. Azt mondja, hogy csak a négy hadikölcsön több mint 6 milliárd névértékű kölcsönkötvényeinek kamataira 360 millió korona szükséges, nem szólva egyéb háborus kiadásokról. A tegnap benyújtott adótörvények és a már eszközölt dohányáremelések révén évente összesen 226 millió korona bevételt többlet várható. Ez a hadikölcsönök kamatjának körülbelül 70 százalékát fedezi, de még 100 millió korona fedezetlen. Ennek fedezése végett a földmivvelésügyi miniszter elsősorban a fogyasztási adókra gondolt.

— **Főlemelik a tisztviselők segélyét.** A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnap kezdte meg a pénzügyi javaslatok tárgyalását. A köztisztviselők újabb háborús segélyéről szóló javaslatot azzal a pótlással fogadták el, hogy a bizottság szükségesnek tartja a segélyek minimumának nagyobb összegben való megállapítását, és hogy a segély százaléka a kisebb alkalmazottakra nézve főlemeltesse. Teleszky János pénzügyminiszter kijelentette, hogy a pénzügyi bizottság határozatahoz hozzájárul és bejelenti, hogy a számítások után az országgyűlésen a segély főlemeléséről az állam pénzügyi helyzetének figyelembevételével konkrét javaslatot fog tenni. A főlemelt segély értesülésünk szerint a VII. fizetési osztályig bezárólag 30 százalék, azon felül 20 százalék lesz. A képviselőház július 4-én tárgyalja.

— **Pályázat munkásjutalmakra.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak f. é. 5160/VI.D. szám alatt kelt rendelete értelmében, pályázatot hirdet 4 (negy) egyenként 100 (egyszáz) koronás munkás jutalomra. Pályázhatnak munkaadójuk ajánlása mellett a kamara területében illetékes magyar honos ipari munkások, kik a tanonc évек beszámításával legalább 15 évig megszakítás nélkül ipari munkával foglalkoztak s évi keresetük összege a 2000 (kettőezer) koronát meg nem haladja s akik ezen idő alatt okmányokkal igazolva, kiváló szorgalmat és hűséget tanúsítottak. A folyamodványok bélyegmentesek. Kapus, kocsis, gyári szolga és ehhez hasonló szolgálatot teljesítő alkalmazottak ezekben a munkás jutalmakban nem részesülhetnek, tehát ezek ok nélkül ne is folyamodjanak. A pályázatok munka könyvvel és egyéb a szolgálati viszonyt igazoló hiteles bizonyítványokkal felszerelve folyó 1916. évi július hó 20-ig a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara adandók be. Később érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

— **Óvatosság hadiügyek iránt.** A cs. és kir. hadügyminiszter urnak a keresk. miniszter ural történt közlése szerint ismételtén előfordult, hogy a kereskedők és iparosok külfölddel folytatott levelezéseikben és oda küldött nyomtatványküldeményeikben a legtöbbször vigyázatlanságból és gondatlanságból olyan adatokat is közöltek, amelyek az ellenség tudomására jutva, a hadviselő érdekeire felette hátrányosan hatnak (katonai megrendelésekről, egyes nyers anyagokban fennálló szükségletéről és más katonai vonatkozású adatokról tesznek említést.) Erre a körülményre azzal hívja fel a kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek figyelmét, hogy az egyesek által elkövetett hibák természetesen a kereskedelmi levelezések szigorubb cenzurázását és ezzel nagy kéedelemet is maguk után vonják, tehát a legszigorubb óvatosságot tartsák szem előtt levelezéseikben.

— **A nemleges vallomás — bünpartolás.** Igen érdekes ítéletet hozott a Kuria. Megállapította ugyanis, hogy az a tanu, ki azt vallja, mikép egyes sértő szavakat nem hallott, ha ez a vallomása valóan nem bizonyul, akkor — bünpartolást követ el. Ítéletében a Kuria azt is kimondotta, hogy a bünpartolás megállapításához az sem szükséges, hogy a vádlott cselekménye eredményre vezetessen.

— **Tartalékos tisztek ténylegesítése.** Az e tárgyban eddig már kiadott rendeletek kiegészítésül elrendeltetett, hogy azon ténylegesítésre törekvő tartalékos tisztek, kik mint egyévi önkéntesek az 1908/1909. katonai év előtt szolgáltak, mint főhadnagyok veendőek át a tényleges állományba és pedig a lovasegység 1914 július 1., a vonatcsapatoknál 1914. december 1. ranggal. A ténylegesítendőek egyéniségének a szolgálaton kívüli életben való megítélésére nézve az illető csapatotest, illetve parancsnokság összes jelenlevő katonáinak tisztségeinek véleménye kérendő ki. Azon esetre, ha egy ilyen csapatnál legalább négy tényleges tiszti nem volna, a magasabb parancsnokságoknak joga van az illető fegyvernemnek valamely olyan csapatrésztől osztani be szolgálatra, hol a véleményadáshoz szükséges négy tényleges tiszti megvan.

— **Az élőállat árának maximalását.** tudvalevőleg hetek óta szervezett akcióval sürgetik azok az érdekeltek, a kik eddig keveset törődtek a közönség panaszával, de most meghallották — és a maguké mellé csatolták. A nagyvágók és nagyszállítók rendje, a mely (bár erről nem beszél) a zsir árának emelését is óhajtana, legutóbb közvetlenül a miniszterelnökös fordult az élőállat árának maxi-

málására nézve. Tisza Istvan gróf most azt felelte a sürgetésre, a melyet a hentesipar-társulat részéről intéztek hozzá, hogy a kormány foglalkozik ugyan az élőállat maximalálásának kérdésével, nem mintha sokat várna ettől, hanem mert meg akarja nyugtatni a közönséget, hogy megtörténik minden lehető. A legrosszabbon azonban, írja a miniszterelnök, már túl vagyunk.

— **Dragább a dohány és a levelbelyeg.** Budapestről jelentik: A negyedik hadikölcsön kamatait, bir szerint, a dohány termékek és a postaártekék főlemelése után kivauják fedezni. A terv szerint az 5 filléres levelezőlapokat 8 fillérré, az 10 filléres levélbelyegeket 15 fillérré, a távirati szavak díját pedig 2 fillérré kívánják főlemelni. A posta értékek főlemelése összefüggésben van Németország hasonló intézkedésével, miután Németországgal e tekintetben szerződéses viszonyban vagyunk.

— **Hány tanító vonult be katonának?** A kultuszminiszter ma jelentést nyújtott be a képviselőházban az összes elemi népiskolákról és azok tanszemélyzetéről, különös tekintettel a katonai szolgálatra bevonult tanítókra. E jelentés szerint katonai szolgálatra kötelezett tanító volt összesen 15.797, népfőlkézői szolgálatra alkalmatlan és 50 éves elmúlt 7318, felmentetett 4448, szabadságolt segéd-, ör-, stb. szolgálatos 2171, ténylegesen eladhat maradt 9178, elesett 293. A tényleges ez időszert is a katonai tanszemélyzetnek 39,7%-át teszi ki. A tényleg katonai szolgálatot teljesítő tanítóknak ez a százaléka szemben a korábban jelzett 45 és 50%-kal, ugy az állami, mint különösen a hitfelekezeti iskolák tanítóinál lényegesen javult azzal, hogy a hadügyi kormány a tanítás biztosításához füződő fontos kulturális és nemzeti érdekekre való tekintetből a felmentéseket, illetve szabadságolásokat fokozottabb mértékben engedélyezte. A katonai szolgálatra kötelezett tanítóknak ilyenformán az újabb felmentések, illetve szabadságolások folytán igen tekintélyes része adatott vissza hivatásának és így a helyzet a népoktatás biztosítása terén lényegesen javult. A statisztika szerint 293 az elesett tanítók száma. De meg kell jegyezni, hogy ez a szám a valóságban bizonyára jóval nagyobb, ha tekintetbe vesszük a nagyszámú eltűnteket, kiknek egy bizonyos hányadáról későbben kétségkívül megállapítást fog nyerni elhalálozásuk.

— **A polgári iskolai tanterv módosítása.** A kormány a háboru elmúltával a polgári iskolákra vonatkozó szervezés és részletes javaslatot is szándékozik benyújtani; e törvényjavaslat kiterjeszkedik az iskolák szervezésére, belső életére, igazgatására s a tanszemélyzet képzésére. Mindaddig azonban, míg ez lehetségessé válik, csak az érvényben levő 1868: XXXVIII. t.-c. néhány szakaszát óhajtja módosítani, a mi a végleges reformnak megvalósítását is megkönnyíti és előkészíti. Az irányadó tényezők és tanferfiak egybehangzó véleménye alapján különösen sürögőnek mutatkozik a polgári fiúiskola 4 alsó osztályában a tanterv módosítása, mert a jelenlegi tanterv még 1879. évből való és az 6 osztályra állapítottat meg. E kivánalomnak kívánt a miniszter legalább novelláris uton megfelelni s az erre vonatkozó törvényjavaslatot ma terjesztette a képviselőház elé. Az új tanterv kiadása által a polgári iskola újabb alakjában alapja lesz valamennyi szakiskolának, u. m. a tanítóképzőnek, felső kereskedelminek és felsőbb ipari iskolának, valamint a katonai intézetekbe belépők számára. Az e célból benyújtott törvényjavaslat egyszerű mind új, általános gazdasági irányu iskola felállítását teszi lehetővé.

— **A fém tárgyak beszolgáltatása.** A hivatalos lap mai száma honvédelmi miniszteri rendeleteket közöl egyes meghatározott fém tárgyak és az onból való tárgyak beszolgáltatása tárgyában. Eszerint azok az ipartűzők és kereskedők, akik fém tárgyaikból raktáron levő készletük egyharmad részét, már beszolgáltatták, kötelesek megmaradt készletüknek ismét egyharmad részét beszolgáltatni. A beszolgáltatandó suly mennyiségből csak azoknak a tárgyaknak a sulyát szabad levonásba kózní, amelyeket a kötelezett az első beszolgáltatás után adott át valamely hazafias fémgyűjtés részére. Ha az igénybevétel alá eső mosógyümölcs-befőző-takarmányfőző vagy egyéb üst pótlása válnék szükségessé, és arról a birtokos nem gondoskodott, kérelmére a pótlásról az átvételi bizottság utján gondoskodás történik. E célból a beszolgáltatásra kötelezettnek üstje felső nyílásának és mélységének pontos méretét kell az átvételi bizottsággal

közölni. A beszolgáltatás ily esetben csak a pótlásra szolgáló áru beérkezése után fog elrendeltetni. A hadicélokra igénybevett ontárgyak beszolgáltatására azt rendeli a miniszter, hogy a korsók, ürmértékek, egyéb edények, tálak, tányérok, tálcák, fedők, kanalak és egyéb háztartási tárgyak, söntestálcák, fürdőkádák, tekintetében addig hosszabbítja meg, amely időpontig beszolgáltatandó réz- és nikkel tárgyak az illető községben beszolgáltatandók. Ezek a rendeletek kihirdetésük napján lépnek életbe. Hatályuk a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

— **Csont központ.** Ujabbán megalakult a csontközpont. Az erre vonatkozó rendelet a hivatalos lap f. é. június 16-iki számában megjelent. E szerint csont készletét köteles mindenki ennek a központnak bejelenteni, mihez a kereskedelmi és iparkamaránál megfelelő őrlepek kaphatók. Másnak csontot büntetés terhe alatt tilos eladni.

— **A háboruban szolgálatképtelenekké váltak állandó ellátása.** A városi tanács a honvédelmi miniszter alábbi körrendeletét közli az érdekeltekkel: A hadiszolgálatokról szóló 1912: LXVIII. t.-c. alapján személyes szolgálatokra igénybevett s ezen szolgálatból elbocsátott egyének közül azon a címen, hogy a szolgálat alatt szenvedett sérülés, vagy az aközben szerzett betegség miatt, állítólag keresetképtelenekké váltak, számosan kérvényt nyújtottak be aziránt, hogy állandó ellátásban részesíttessenek. Az ilyen kérelmek elbírálása céljából mindazoknak, akik a személyes szolgálat teljesítése közben szerzett fogyatkozás következtében keresetképtelenekké váltak, és ebből kifolyólag állandó ellátásra igényt támasztanak, ez iránt kérvényüket, a fogyatkozást feltüntetve, annak a személyes szolgálat közben történt keletkezését megálapító és a keresetképtelenséget igazoló orvosi bizonyítvánnyal felszerelve a tartózkodási helyük szerint illetékes községi előjáróság utján a járási tisztviselőhöz illetőleg város polgármesteréhez, kell benyújtaniok. A járási tisztviselők (polgármesterek) kötelesek ezeket a kérvényeket az orvosi bizonyítvánnyal együtt, a folyamodó tartózkodási helye szerint illetékes katonai kerületi parancsnoksághoz áttenni, amely a kérvényezőket felülvizsgáltatása és annak eredményéhez képest az ellátás iránt is intézkedik.

Nincs menetrendváltozás a brassó—budapesti vonalon. Nehány nap óta, ellenőrizhetetlen forrásból azt a hirt közpörtálták, hogy a brassó—budapesti vonalon ismét megváltoztatják a menetrendet, illetve, hogy a vasuti közlekedést korlátozni fogják.

A máv. kolozsvári üzletvezetősége ezen hírek kapcsán a következőket közli:

A megszorított forgalmi intézkedés csupán egyetlen napig volt érvényben és azt kizárólag vasuttechnikai szükség okozta, továbbá, hogy a szóbanforgó nap estéjén ismét életbeiepett a rendes nyári menetrend.

Ilyenformán Predeal—Brassó—Kolozsvár—Budapest között a menetrend szerinti rendes személyszállító- és gyorsvonatok ismét közlekednek, a postavonatokat pedig beszüntették. Kivéteit csupán az 564. számú reggel Csucsáról és az 545. számú, délben Csucsáig közlekedő helyi vonat képez, amelyet további rendelkezésig nem indítanak.

— **MOZI.** Vasárnap július 2-án d. é. 5 és este 8 és fél órakor az Edison Mozgósínházban színre kerül: 1. Legújabb harctéri felvételek, 2. A haldoklók nem hazudnak, dráma 3 felvonásban. A főszerepben: Elise Fröhlich, Ebba Thomsen és Aage Hertel. A vadvirág, életkép 2 felvonásban. 4. A próba baba, humoros.

— **Halálozás.** Balás Dénesné szül. aradi Schobert Anna f. hó 22-én hosszas szenvedés után elhunyt Csikszereében.

A megtakarított óra értékéből juttassunk valamit a rokkant hősöknek.

— **Immelmann főhadnagy halála.** Berlinből jelentik: Immelmann főhadnagy, a híres repülő, a ki Böhlicke mellett a német hadsereg legtöbb sikert elért repülője, gépével lezuhant és meghalt. Immelmann csak 1915. február 9-ikén tette le a repülővizsgát. Módszere az volt, hogy rendkívül gyors siklórepüléssel közelítette meg az ellenséget és csekély távolságból kezdett tüzelni a repülőgépére szerelt gépfegyverrel. Ha a siklórepülés iránya nem esett össze az ellenséggel, úgy lemondott arról, hogy megsemmisítse az ellenfelét. Rendszerint Fokker-féle gépen repült, valamennyit példátlan rendben tartotta. Szerencsés körülmény, hogy igen sok tanítványt képezett ki. Néhány hónappal azelőtt, mikor a tizenhetedik ellenséges repülőgépet semmisítette meg, a császár táviratot intézett hozzá. Miközben az uralkodó a táviratot írta, jelentették, hogy Immelmann lelőtte a tizenhetedik ellenséges repülőgépet is. Ekkor a császár így szólt:

— Az ember nem tud olyan gyorsan írni, mint a milyen gyorsan Immelmann az ellenséges repülőgépeket lelővi.

A főhadnagy hírneve lassanként egész legendaszerűvé lett, mindenfelől oly tömeget kapta az üdvözléseknek, hogy egy katonát tartott, a kinek nem volt más dolga, mint a főhadnagynak címere érkezett levelek olvasása. Immelmann egy angol repülő heves küzdelem után lelőtte.

— **Hősi halált halt örökhatyók hagyatékának illetékedvezménye.** A kormány a most előterjesztett adóvaslatok között az illetéktörvényt is módosítani kívánja. Szociális vonatkozásánál fogva érdekes az a tervezet, mely szerint a hősi halált halt örökhatyók után az egyenes leszármazók és a házasárs örökösödése esetében: a) illetékmentesek azok a hagyatékok, melyeknek tiszta értéke 20 ezer koronát nem halad meg, b) 20 ezertől 50 ezer koronáig terjedő tiszta érték esetén az örökösödési és átruházási illetékeknek egynegyede, c) 50 ezer koronán felüli, de 100 ezer koronát meg nem haladó tiszta értékű hagyatékok után pedig ezeknek az illetékeknek a fele fizetendő.

— **Jégeső Gyergyóban.** Folyó hó 21-én nagy jégeső pusztított a gyergyói járás két nagy községének, Ditrónak és Remetének határában, mely a vetéseket teljesen elverte és a földdel egyenlővé tette. Az elemi csapás a minden reményétől megfosztott lakóságot mélyen lesújtotta. A kár igen nagy, melyből biztosítás útján semmi sem térül meg.

— **Tüzifa arajtés.** A csikszeredai kir. törvényszék, járásbírósa, ügyészség és fogház részére az 1917 évre szükséges 1047. köbméter kemény tűzifa szállításának biztosítására a szóbeli verseny tárgyalás a csikszeredai kir. törvényszéki elnök hivatali helyiségében 1916 évi augusztus hó 1-ső napján d. e. 10 órakor tartatik meg.

Eladó egy drb 3¹/₂ lóerős gőzloko mobil 800 mm. és vaskeretű cséplővel, teljesen jó karban, javítva és egy drb 6 H benzínmotor 720-as cséplővel, mindkét garnitúra készpénzfizetés vagy biztosíték ellenében részletre is kiadatik. — Cim a kiadóhivatalban. 2-4

Egy fiatal piros-tarka TENYÉSZ-BIKA eladó. Cim a kiadóhivatalban. ●●●●●●●●

MAGASÉRTÉKŰ

teljesen finomított és szagtalan kiváló kenőképeségű

KENŐOLAJAT

szállít azonnal

Miniszteri beszerzési engedély nélkül

Schiel Testvérek, gépgyár

Brassó.

3-20

FOGAK!

brassói Greising Albert
önálló fogászatra jogosított

Közóhajra Csikszere-
redába költözött ::

Elvégez minden fogorvosi műtétet, u. m.: foghúzást helyi érzéstelenítéssel, arany és más töméseket; készít műfogakat és teljes fogsorokat szájpaddal, koronával és hidmunkákat.

10 évi garancia!

FOGAD:

Délelőtt
8—12 óráig

Délután
2—5 óráig

Vasár- és ünnepnapok kivételével.

57—

Lakása: Kossuth Lajos-utca 8. sz.
Dr. Zakariás Manó ügyvéd házában.

A világháború

minden mozzanataról

bó,

eredeti,
megbízható,
kimerítő

értesülésekkel, térképekkel, magyarázatokkal szolgál az

AZ UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

olvasóinak

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy hónapra	Kor. 2 80
Negyedévre	Kor. 8.—
Félévre	Kor. 16.—
Égész évre	Kor. 32.—

Megrendelő cím:

AZ UJSÁG KIADÓHIVATALA

Budapest, VII., Rákóczi-ut 54. szám.

Szám 394—1916.

Faeladási hirdetmény.

A kászoujfalvi közbirtokosság kászoujfalvi község házában 1916. évi július hó 17-én délelőtt 10 órakor kezdődő zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli ajánlati-verseny tárgyaláson eladja Kászoujfalvi község II. h. részben fekvő

A., Kismedvés nevű, mintegy 14 k. holdas vágás területén becsült 2220 darabból álló 1082 m² nettó luczfenyő haszonfa és 123 m² cserzésre alkalmas kéreg anyagot 7606 kor. kikiáltási ár —,

B., Kutfő-, Keserves- és Kismedvés patakokra hajló erdőrézeiben 1915. év november havában és azóta szélvihar által kidöntött és megingaított, vevő által kitermelve helyszíni beméréssel megállapítandó körülbelül 900 m² luczfenyő és kéreg anyagot 3 kor. 50 fillér m²-kinti tőár alapul vétele mellett.

Fentebbi erdők Kászoujfalvi községtől átlag 12 km.-re, a M. A. V. kézdívasárhelyi vasut állomástól 38 km.-re fekszenek. Kihasználási idő 1 év, mely indokolt esetben meghosszabbíthatik.

Bánatpénz az A., részre 761, a B., részre 315 kor.

Az árverési és szerződési feltételek a közbirtokosság elnöke és a Csikszentmártoni m. kir. jár. időgondnoknál megtekinthetők.

Az árverési és szerződési feltételektől eltérő kikötést tartalmazó vagy bánatpénzzel el nem látott ajánlat figyelembe nem vétetik.

Kászoujfalvi, 1916. június hó 26-én.

Endes Mihály,
közb. elnök.

Elsőrendű

arabiai, franciai és ujbányai

MALOMKÖVEKET

minden órléshez alkalmas,
szállít raktárról

Schiel Testvérek, gépgyár

Brassó.

3-10

Irógépek és vízvezeték berendezések
szakszerű javítása elvállaltatik
A Csikszeredai Villamos-műnél.

NŐI FODRÁSZTEREM ÉS ILLATSZERTÁR

Csikszereda, Apaffi Mihály-utca 10. szám.

Hölgyek figyelmébe!

Allandóan raktáron tartok legdivatosabb hajcsattokat, hajtüket, fésűket, szappanokat, kozmetikai cikkeket, valamint mindennemű illatszereket. Kifésült hajak bekötését elvállalom.

Hölgyek hajfésülése ondolálással és hajmosással.

Kéz hajmunkák és női piperecikkek szép választékban.

A mélyen tisztelt közönség szives pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Szabó Lajosné női fodrászterme
Csikszeredában, a Hutter-szállodával szemben.